

MEMORIAŁ

General Marii Wittek

URBANKIEWICZ Krystyna
zam. Dymowska

3W2-6
t0D
Obr. Hrubiesz

5155/W

SPIS ZAWARTOŚCI
TECZKI

URBANIKIEWICZ

Krystyna

zau. Dymowska

- I./1. Relacja ✓ k-2, s. 1-2
- I./2. Dokumenty (sensu stricto) dotyczące relatora —
- I./3. Inne materiały dokumentacyjne dotyczące relatora —
- II. Materiały uzupełniające relację ✓ k-3, s. 1-3
- III./1. Materiały dotyczące rodziny relatora —
- III./2. Materiały dotyczące ogólnie okresu sprzed 1939 r.
- III./3. Materiały dotyczące ogólnie okresu okupacji (1939-1945)
- III./4. Materiały dotyczące ogólnie okresu po 1945
- III./5. Inne ... —
- IV. Korespondencja ✓ k-1, s. 1
-
-
-
- V. Nazwiskowe karty informacyjne —
- VI. Fotografie —

FUNDACJA GENERAL ELŻBIETY ZAWACKIEJ

Archiwum i Muzeum Pomorskie Armii Krajowej

Nazwa Wojskowej Służby Państwa

87-100 Toruń, ul. Podmurna 93, tel. 0048 56 65 22 186

e-mail: fapak@wp.pl; www.zawacka.pl

NIP 956 16 25 127; REGON 870502736

KRS 00000 41692

Nr r-ku 82 1090 1506 0000 0000 5002 0244

URBANIKIEWICZ Wystyma T. 5155/WSK

MEMORIAŁ

(nazwa zespołu, zbioru, kolekcji i sygnatura akt)

Lp.	Nazwisko i imię korzystającego	Temat pracy (ewent. cel wykorzystania)	Data korzystania
1	Anna Mikulska	założenie teczki i oprac. materiałów	22.06.2020r.
2			
3			
4			
5			
6			
7			
8			
9			

I/n Relacje

- Relacje własna dla archiwum Zw. Kombatantów RP i Byłych Więźniów Politycznych, dział 2, t. "D", k. 20, poz. NN, [b.d.], mps, kps, kopie, k. 2, s. 1-2

Relacja.

20 Urodziłam się 15 stycznia 1925 r. w Łodzi jako córka Stanisława Urbaniewicza i Marii z Osielskich. Ojciec był pracownikiem tkalni w fabryce Scheiblera i Grohmana w Łodzi. W 1940 r., jako uczennica Gimnazjum im. Marii Konopnickiej w Łodzi i harcerka, rozpoczęłam wraz z ojcem pracę w Ruchu Oporu w łączności, a następnie w wywiadzie-Komórcze wywiadowczej "741-Lombard" Komendy Głównej/KG/ Związku Walki Zbrojnej Armii Krajowej. Początkowo na terenie Łodzi, a od 1942 r. w Hrubieszowie.

Zbierałam i przygotowywałam informacje o wojsku okupanta, gestapo, organizacji i pracy zakładów przemysłowych, transportach kolejowych. Informacje te przekazywałam pośrednio, a dwukrotnie osobiście w Warszawie, przekraczając zieloną granicę w rejonie Brzezin w kierunku na Piotrków.

W naszym ogródku domowym został urządzone magazyn broni i amunicji oraz sprzętu radiowego. Byłam gospodarzem tego magazynu. Przejmowałam od Żydów bron. Byłam opiekunką trzech z pięciu uciekinierów z więzienia na Anstatta m. in. Henryka Wojtkiewicza /Warszawa, ul. Górnośląska 1 m. 65/ i Tadeusza Starczewskiego. Prowadziłam nasłuch radiowy dla prasy konspiracyjnej i brałam udział w jej kolportażu.

W lutym 1942 r., zagrożona na terenie Łodzi podczas prowadzonego sabotażu, polegającego na rozprowadzaniu fałszywych t. zw. Reichskleiderkarten -konspiracyjnie dostarczanych z Warszawy-zostałam służbowo wyprowadzona z Łodzi przez zieloną granicę w okolicy Brzezin i skierowana do Hrubieszowa. Tam, jako łączniczka oddziałów łączności kompanii "Orbis" i batalionu "Iskry", dowodzonych przez por. później kpt. Dakowskiego ps. "Aleksander", brałam udział w organizowaniu i przenoszeniu punktów "gry radiostacji", które również ubezpieczałam w czasie pracy.

Przewoziłam z Warszawy na teren Hrubieszowa pocztę i prasę konspiracyjną, gdzie miałam kontakt stały z por. Zołocińskim ps. "Zawrat" i "Piotr"-oficerem oddziału dywersyjnego "Pola" Kedywu Komendy Głównej Armii Krajowej /KBK/. Utrzymywałam kontakt między kpt. ps. "Pola", mjr. Kiwerskim ps. "Oliwa" w Warszawie, a por. Zołocińskim ps. "Zawrat" w Hrubieszowie.

W 1944 r. styczeń, luty brałam udział w organizacji punktów przetrwania broni i ludzi 27 Dywizji Piechoty.

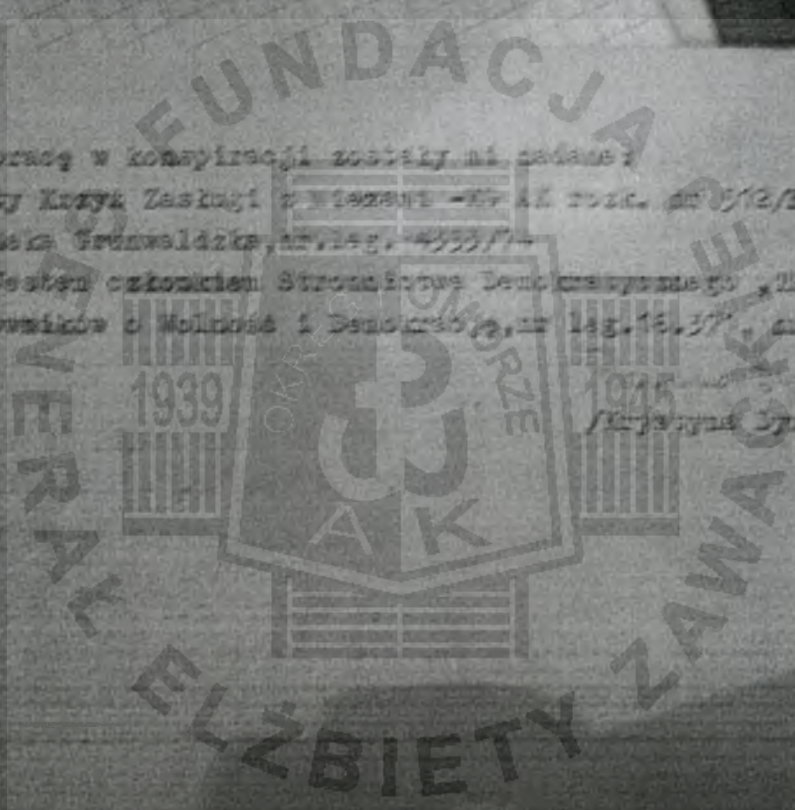
Do Łodzi przybyłam w końcu stycznia 1945 r. Wyczerpanie nerwowe i zły ogólny stan zdrowia nie pozwoliły mi na uzupełnianie wykształcenia czy podjęcie pracy. Po przygotowaniu w domu w latach pięćdziesiątych rozpoczęłam naukę uzupełniając średnie wykształcenie. W 1953 podjęłam pracę w Spółdzielczości m. in. Sp-ni Kanowska, następnie w GZM, Sp-ni Kora, a od roku 1965 w Robotniczej Spółdzielni Mieszaniowej "Lokator", gdzie pracuję dotychczas i gdzie ukończyłam Pomaturalne Studium Ekonomiczne.

warte

351
195
mura 30
F

Za pracę w konspiracji zostały mi nadane:
Złoty Krzyż Zasługi z Wierzbem - 24 XII 1944, nr 1/12/32, / w wstępie
Gonimka Grunwaldzka, nr leg. 4333/1-

Jestem członkiem Stronnictwa Demokratycznego, 1942 oraz Związku
Bojowników o Wolność i Demokrację, nr leg. 16.37, nr wwid. 19.726.

II Materiały uzupełniające

- Dymowska Krystyna ps. NN - biogram [w:] A. Rybicka, Rola, działalność i znaczenie kobiet w Armii Krajowej, Toruń 2016, mps kłopia, k. 3, s. 1-3

4.1. Dynowska Krystyna ps. NN –

Urodziła się 15 I 1925 r. w Łodzi jako córka Stanisława Urbankiewicza i Marii z Ciesielskich. Jej ojciec był pracownikiem tkalni w fabryki Scheiblera i Grohmana w Łodzi.

W 1940 r. jako uczennica gimnazjum im. Marii Konopnickiej oraz harcerka rozpoczęła wraz z ojcem pracę w Ruchu Oporu w łączności, a następnie w wywiadzie – komórce wywiadowczej „741-Lombard” Komendy Głównej ZWZ-AK. Początkowo działała na terenie Łodzi, później w Obwodzie AK Hrubieszów³⁵¹. Jak wspominała bohaterka: „Zbierałam i przygotowywałam informacje o wojsku okupanta, gestapo, organizacji i pracy zakładów przemysłowych, transportach kolejowych. Informacje te przekazywałam pośrednio, a dwukrotnie osobiście do Warszawy, przekraczając zieloną granicę w rejonie Brzezin w kierunku na Piotrków”³⁵².

³⁵¹ Obwód Hrubieszów – polska jednostka terytorialna Związku Walki Zbrojnej, a następnie Armii Krajowej. Obwód ten wraz z trzema innymi (Zamość, Tomaszów Lubelski, Biłgoraj) wchodził w skład Inspektoratu Zamojskiego Okręgu Lublin AK, a jego dowódcą w czasie powstania zamojskiego był por. Antoni Rychel ps. Rymwid – M. Ney-Krwawicz, *Struktura Organizacyjna Armii Krajowej*, „Mówią Wieki” 1986, nr 9.

³⁵² Archiwum Związku Kombatantów RP i Byłych Więźniów Politycznych w Łodzi (dalej cyt. ZKRPiBWP), Dynowska Krystyna, dział 2, t. „D”, k. 20, poz. NN, s. 1.

Aleksandra Rybińska

Rola, działalność i znaczenie kobiet w Armii Krajowej

Toruń 2016

W domowym ogródku Pani Krystyny i jej ojca znajdował się magazyn broni, amunicji oraz sprzętu radiowego. Sama bohaterka była „gospodarzem” tego magazynu. Przyjmowała między innym od Żydów broń. Ponadto była opiekunką trzech z pięciu uciekinierów z więzienia na Anstadta, m.in. Henryka Wojtkiewicza i Tadeusza Starczewskiego. Oprócz tego prowadziła stały nasłuch radiowy dla prasy konspiracyjnej i brała udział w jej czynnym kolportażu.

W lutym 1942 r. Krystyna zagrożona na terenie Łodzi podczas prowadzonego sabotażu, polegającego na rozprowadzaniu fałszywych tzw. „Reichskleiderkarten”³⁵³ – konspiracyjnie dostarczonych z Warszawy – została służbowo wyprowadzona z Łodzi przez zieloną granicę w okolicy Brzezin i skierowana do Hrubieszowa. Tam działała jako łączniczka Kompanii „Orbis” podporządkowanej Batalionowi Radiotelegraficznemu „Iskry”³⁵⁴, dowodzonemu przez porucznika, a później kapitana Aleksandra Dakowskiego ps. Aleksander³⁵⁵. Brała udział w organizowaniu i przenoszeniu punktów łączności – w tzw. grach radiostacji – które także ubezpieczała.

Przewoziła z Warszawy na teren Hrubieszowa prasę i pocztę konspiracyjną. Odnośnie do swoich „kontaktów” pisała: „[...] miałam kontakt stały z por. Zołocińskim ps. »Zawrat« i »Piotr« – oficerem oddziału dywersyjnego »Pola« Kedywu Komendy Głównej Armii Krajowej³⁵⁶. Utrzymywałam kontakt między

³⁵³ Wszystkie produkty w okupowanej Polsce dostawało się na kartki. Karty dla Polaków obejmowały głodowe racje. Wprowadzono również karty na odzież i obuwie. Karty dla Polaków oznaczone były literą P. Ludność niemiecka posiadała inne karty, właśnie tzw. Reichskleiderkarten. I tak przykładowo za polską kartę odzieżową obejmującą zaledwie 60 punktów można było otrzymać jedną lichą sukienkę i około 10 m kretonu lub flaneli. Natomiast dla ludności niemieckiej na ich „Reichskleiderkarten” można było dostać 150 produktów, w których znalazły się m.in. przydziały na materiały wełniane, na suknie i płaszcze oraz komplety bielizny męskiej i damskiej, pończochy, skarpetki, ręczniki i bieliznę pościelową – A. Puszyński, *Polimer, a środowisko naturalne*, <http://www.pracaunas.nazwa.pl/tmzz/art.html>, dostęp z dn. 29 VII 2016 r.

³⁵⁴ Struktura organizacyjna tego batalionu w Komendzie Głównej AK przedstawiała się następująco: Komenda Główna AK, Oddział V Dowodzenia i Łączności, Szefostwo Łączności Kwatery Głównej (mjr Stanisław Bilski „Gryf”): – Batalion Radiotelegraficzny („Iskry”) – mjr Stanisław Bilski „Gryf” – kompania „Orbis” – kpt. Aleksander Jedliński „Franek” – kompania „Kram” – Czesław Pieśniak „Mak” – kompania „Omnibus” – Związkowy Batalion Telegraficzny („Maliny”) – por. Jan Maliszewski „Malina” (zawiazki czterech kompanii) – Komenda Główna Armii Krajowej, lipiec 1944 r., http://www.info-pc.home.pl/whatfor/baza/kg_ak.htm, dostęp z dn. 29 VII 2016 r.

³⁵⁵ Do końca 1942 r. radiostacjami Komendy Gł. AK kierował szef łączności „Orbisu” – por. Aleksander Jedliński „Franek”, potem odwołany do Warszawy. Dowództwo po nim objął por. Henryk Chmielewski „Tatar”. Gdy poległ podczas oblavy niemieckiej we wrześniu 1943 r., kolejnym szefem został kpt. Aleksander Dakowski „Aleksander”.

³⁵⁶ Zdzisław Zołociński – we wrześniu dowódca plutonu saperów w składzie Armii „Łódź”. Uniknął niewoli. Od lutego 1940 r. w składzie patrolu „Praga”. Następnie w Związku Odwetu. Przeniesiony na dowódcę bazy terenowej nr 1 „Tarnów”. Jesienią 1942 r. powrócił do Warszawy. W 1943 r. oficer bez przydziału w Oddziale Specjalnego (OS) „Poli” Kedywu Komendy Głównej AK. 28 II 1944 r. wyjechał na czele około 30 żołnierzy OS „Poli” do 27. Wołyńskiej Dywizji Piechoty, w której dowodził Kompanią Warszawską. W lipcu urlopowany, powrócił ze swoimi żołnierzami do Warszawy – Archiwum Hist. Mówionej, Zdzisław Zołociński, http://www.1944.pl/historia/powstancze-biogramy/Zdzislaw_Zolocinski, dostęp z dn. 29 VII 2016 r.

Aleksandra Rybińska

Rola, działalność i znaczenie kobiet w Armii Krajowej

kpt. ps. »Pola«, mjr. Kiwerskim ps. »Oliwia« w Warszawie³⁵⁷, a por. Zołocińskim ps. »Zawrat« w Hrubieszowie³⁵⁸. W styczniu i lutym 1944 r. Krystyna brała udział w organizowaniu punktów przerzutów broni i ludzi z 27. Dywizji Piechoty³⁵⁹.

Do Łodzi przybyła w końcu stycznia 1945 r. Wyczerpanie nerwowe i ogólny zły stan jej zdrowia nie pozwolił jej na uzupełnienie wykształcenia czy podjęcie pracy. Dopiero w latach pięćdziesiątych po uprzednim przygotowaniu w domu rozpoczęła naukę, uzupełniając średnie wykształcenie. W 1953 r. podjęła pracę w Spółdzielczości, m.in. w: Spółdzielni Mazowsze, następnie w OPLiA, Spółdzielni Skóra, a od roku 1965 Robotniczej Spółdzielni Mieszkaniowej „Lokator”.

Za pracę w konspiracji Krystynie Dynowskiej zostały nadane następujące odznaczenia: Złoty Krzyż Zasługi z Mieczami – KG AK rozkaz nr 512/BIP., Odznaka Grunwaldzka, nr leg. 4353/74.

Nieznana jest data spisania przez autorkę życiorysu. Po 1965 r. losy Krystyny Dynowskiej autorce nie są znane.

IV Korespondencje

- email A. Rybińskiej-Bieleckiej do fundacji, 15.06.20r., wydruk k.1, s.1

Temat **DYNOWSKA KRYSZYNA**
Od Aleksandra Rybińska-Bielecka
Do sekretariat@zawacka.pl <sekretariat@zawacka.pl>
Data 2020-06-15 16:10

- DSCN3470.JPG (~1.2 MB)
- DSCN3471.JPG (~1.2 MB)

Przesyłam relację Dynowskiej Krystyny

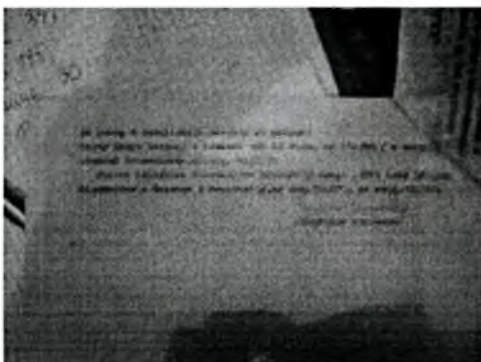
ARCHIWUM ZWIĄZKU KOMBATANTÓW RP I BYŁYCH WIĘŹNIÓW POLITYCZNYCH, dział 2, t. "D", k. 20, poz. NN

dr Aleksandra Rybińska-Bielecka

Uprzejmie informujemy, że Instytut Pamięci Narodowej - KŚZpNP wywiązuje się z przepisów Rozporządzenia PE i Rady (UE) 2016/679 z 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych). Administratorem Pani/Pana danych osobowych jest Prezes IPN - KŚZpNP z siedzibą w Warszawie, adres: ul. Wołoska 7, 02-675 Warszawa. Pełna treść klauzuli informacyjnej jest opublikowana na stronie <https://ipn.gov.pl/pl/edukacja-1/dla-nauczycieli>. W przypadku braku Pani/Pana zgody na otrzymywanie kolejnych maili o podobnej tematyce, należy wysłać odpowiedź na tego maila o treści: "nie wyrażam zgody na dalszą korespondencję ze strony IPN-KŚZpNP".

DSCN3470.JPG
~1.2 MB

DSCN3471.JPG
~1.2 MB

URBANKIEWICZ Krystyna

BARBARA
CZUCHOW

TECZKA WIĄZANA
"BEZKWASOWA" 250G

